Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2025)0149

Raadamist käsitlev määrus – väikese või suure riskiga riikide loetelu

Euroopa Parlamendi 9. juuli 2025. aasta resolutsioon komisjoni 22. mai 2025. aasta rakendusmääruse (EL) 2025/1093 kohta, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1115 rakenduseeskirjad seoses selliste riikide loeteluga, mille puhul on väike või suur risk, et seal toodetakse asjaomaseid saadusi, millega seotud asjaomased tooted ei vasta artikli 3 punktile a (2025/2739(RSP))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse komisjoni 22. mai 2025. aasta rakendusmäärust (EL) 2025/1093, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1115 rakenduseeskirjad seoses selliste riikide loeteluga, mille puhul on väike või suur risk, et seal toodetakse asjaomaseid saadusi, millega seotud asjaomased tooted ei vasta artikli 3 punktile a[1],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2023. aasta määrust (EL) 2023/1115, milles käsitletakse teatavate raadamise ja metsade degradeerumisega seotud saaduste ja toodete liidu turul kättesaadavaks tegemist ja liidust eksportimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 995/2010[2], eelkõige selle artikli 29 lõiget 2,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määruse (EL) nr 182/2011 (millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni

---

1 ELT L, 2025/1093, 23.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1093/oj.

2 ELT L 150, 9.6.2023, lk 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj.

rakendamisvolituste teostamise suhtes)[3] artiklit 11,

– võttes arvesse kodukorra artikli 115 lõikeid 2 ja 3,

– võttes arvesse keskkonna-, kliima- ja toiduohutuse komisjoni resolutsiooni ettepanekut,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi 14. novembri 2024. aasta istungil toimunud hääletust määruse üle, millega muudetakse määrust (EL) 2023/1115 kohaldamise alguskuupäeva käsitlevate sätete osas,

Mure andmete kvaliteedi ja metoodika usaldusväärsuse pärast

A. arvestades, et määruse (EL) 2023/1115 kohane riikide riski alusel kategoriseerimine ei kajasta täpselt asjaomaste riikide praegust olukorda, kuna see põhineb aegunud andmetel ega hõlma kõiki asjakohaseid ja kättesaadavaid riskinäitajaid;

B. arvestades, et komisjoni rakendusmäärus (EL) 2025/1093 ei kajasta täpselt asjaomaste riikide tegelikku olukorda, kuna selles ei võeta arvesse peamisi tegelikke tegureid, eelkõige praegust maakasutuse dünaamikat ja metsade seisundi halvenemist; arvestades, et metsade seisundi halvenemise tunnistamine riskitegurina tooks kaasa selle, et teatavad liikmesriigid liigitatakse kõrgemasse riskikategooriasse, mis seaks kahtluse alla eelduse, et liidu tarneahelad on automaatselt madala riskiga[4];

C. arvestades, et alates 31. detsembrist 2020 (määruse (EL) 2023/1115 artiklis 2 osutatud tähtpäev) toimunud peamisi muutusi juhtimises, raadamise suundumustes ja täitmise tagamise mehhanismides ei ole metoodikas piisavalt kajastatud;

D. arvestades, et riskide liigitamisel kasutatud andmed pärinevad peamiselt ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni koostatud ülemaailmsest metsaressursside hindamisest, kusjuures riikide aruanded ühe terve tsükli kohta esitati viimati enne 2020. aastat, ning seetõttu ei kajasta need andmed piisavalt ega õiglaselt hiljutisi riiklikke jõupingutusi raadamise ennetamiseks, ajakohastatud maakasutuspoliitikat, satelliitseire reaalajas paranemist ja viimaseid raadamise suundumusi mitmes riigis[5];

E. arvestades, et riikide riskide alusel liigitamise metoodika ei ole piisavalt läbipaistev seoses sellega, kuidas erinevaid riskitegureid kaalutakse, ja selles ei võeta arvesse piirkondlikku varieeruvust riikide sees; arvestades, et see tekitab tõsist muret

---

3 ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.

4 https://www.eea.europa.eu/publications/how-are-european-forest/how-are-european-forest-ecosystems-doing

5 https://www.fao.org/forest-resources-assessment/en

liigitamismetoodika õigluse ja usaldusväärsuse pärast;

F. arvestades, et riikide riski alusel liigitamise metoodika on vigane, sest selles keskendutakse peamiselt varasematele raadamise koondmääradele ja selle lähenemisviisi puhul ei arvestata raadamisriski mitmemõõtmelise olemusega, jättes arvesse võtmata määruse (EL) 2023/1115 artiklis 29 sätestatud näitajate kogu ulatuse;

G. arvestades, et määruses (EL) 2023/1115 kehtestatud praeguse metoodika aluseks olev lähenemisviis ei paku piisavat paindlikkust õigeaegse ajakohastamise arvessevõtmiseks, tekitades seega märkimisväärset turu ebakindlust ja võimalikku volatiilsust;

H. arvestades, et ilma selgelt määratletud korrapärase ja läbipaistva ümberhindamise mehhanismita läheb riikide riskikategooriatesse liigitamine muutuvate tingimustega vastuollu, kahjustades seeläbi nii määruse (EL) 2023/1115 mõjusust kui ka ülemaailmsete kaubaturgude toimimist;

I. arvestades, et kuna riikidel puuduvad selged võimalused muuta oma liigitumist riski alusel selliste edusammude kaudu, mida oleks võimalik tõendada, õõnestab see määruse (EL) 2023/1115 rolli positiivse stiimulimehhanismina ja piirab selle potentsiaali edendada kestlikku ümberkujundamist kohapeal;

Riikide esimese riskikategooria (väikese riskiga kategooria) probleemide analüüs

J. arvestades, et 2015.–2020. aasta metsaala netokao kriteeriumis, mida kasutatakse määruse (EL) 2023/1115 artikli 29 lõike 1 punktis b osutatud väikese riski kategooria kindlaksmääramiseks, võetakse arvesse metsaala kogukadu, mitte raadamist, nagu see on kõnealuses määruses kitsalt määratletud, hõlmates seega alasid, kus metsaala või metsamajandamine on ajutiselt muutunud, ent mis ei ole seotud muutustega maakasutuses, õõnestades seega metoodilist järjepidevust ja õiguskindlust;

K. arvestades, et riikide riski alusel liigitamise metoodikaga kehtestatakse suhteline künnis, milleks on metsamaa 0,2 % iga-aastane kadu, ja absoluutne künnis 70 000 hektarit metsaala kadu aastas, esitamata nende konkreetsete väärtuste kohta selget põhjendust; arvestades, et väärib märkimist, et teatavad suure raadamisohuga riigid, näiteks Ameerika Ühendriigid, jäävad veidi allapoole absoluutset künnist, mis tekitab küsimusi valitud võrdlusaluste objektiivsuse ja usaldusväärsuse kohta;

L. arvestades, et raadamisriski hindamine, mis põhineb määruse (EL) 2023/1115 artikli 2 punktis 1 määratletud asjaomaste saaduste jaoks kasutatava põllumaa laiendamisel ning loomakasvatuse ja puidutootmise ulatusel, ei ole täpne; arvestades, et puidu

kogutoodangu lisamine raadamise ohu näitajana on metodoloogiliselt küsitav, kuna see ühendab seadusliku metsanduse maakasutuse muutusest tingitud raadamisega;

Ebatäpsus ja konteksti eiramine

M. arvestades, et praegune süsteem, kus on ainult kolm riskikategooriat, on puudulik, sest see ei võimalda piisavalt eristada riike, kus raadamise oht on väga erinev;

N. arvestades, et nüansirikka lähenemisviisi puudumine võib õõnestada edasipüüdlikumate valitsuste motivatsiooni võtta edasisi meetmeid, kuna seeläbi karistatakse sisuliselt edusammude tegemise eest ega tunnustata raadamisvastaseks võitluseks tehtavaid suuri jõupingutusi;

O. arvestades, et komisjon peaks tegelema praeguse kolmeosalise liigitamissüsteemi metoodiliste puudustega, kaaludes neljanda riskikategooria – „väheoluline risk“ – kasutuselevõttu, et kajastada tegelikku olukorda, kus teatavates riikides või piirkondades on raadamise või metsade seisundi halvenemise oht tugevate õigusraamistike, maakasutuse väheste muutuste ja maa kestliku majandamise tavade kontekstis tegelikult väheoluline;

P. arvestades, et praegune süsteem võib raadamisohtu liigselt lihtsustada, andes riikidele staatuse aegunud andmete või riikide keskmiste näitajate alusel, mis võib tekitada vale turvatunde ja vähendada hoolsuskohustust toodete puhul, mis on pärit piirkondadest, kus ebaseaduslik raadamine jätkub;

Q. arvestades, et kuigi praegused andmed on näidanud, et raadamine on teatavates maailma piirkondades kohalikul tasandil suurenenud, rõhutab selline areng vajadust pigem üksikasjaliku piirkonnapõhise seire kui staatilise, riikide riski alusel liigitamise järele, millega kaasneb oht, et üldist suundumust võidakse valesti kirjeldada ning piirkondlikke edusamme või tagasilööke eirata;

R. arvestades, et usaldusväärsed teadusuuringud ja pikaajalised uuringud, nagu „Deforestation in the Amazon: Past, Present and Future“ (Raadamine Amazonases: minevik, olevik ja tulevik)[6], mille avaldas 2023. aastal geoviidetega sotsiaal-keskkonnateabe Amazoni võrgustik, näitab poliitikatsüklitest, täitmise tagamise tasemetest ja kohalikest sotsiaal-majanduslikest tingimustest tingitud raadamise dünaamika keerukust ja varieeruvust ning toetab seetõttu vajadust pigem kohandatava ja kontekstitundlikuma lähenemisviisi kui jäikade riiklike võrdlusaluste järele;

---

6 https://infoamazonia.org/wp-content/uploads/2023/03/DEFORESTACION-AMAZONIA-2025_21032023.pdf

S. arvestades, et praeguses riskide liigitamise mudelis ei võta arvesse ülemaailmsete kaubaturgude volatiilsust, kus hinnakõikumised, kaubandusdünaamika ja muutused nõudluses võivad raadamise survet kiiresti muuta;

T. arvestades, et riskide liigitus peaks samuti võimaldama luua reguleeritud hüvitusmehhanismi, mida kohaldatakse üksnes väljaspool põlismetsi või suure elurikkusega piirkondi;

Mure õigluse, legitiimsuse ja ülemaailmse kaasatuse pärast

U. arvestades, et praegune riikide võrdlussüsteem võib pärssida asjaomaseid saadusi tootvate riikide koostööd ja andmete jagamist, eriti kui nad tajuvad, et riikide riski alusel liigitamine on ebaõiglane või poliitiliselt motiveeritud; arvestades, et vastastikuse usalduse ja kaasatuse edendamine nõuab õiglast, tõenditel ja koostööl põhinevat lähenemisviisi, mis soodustab pigem läbipaistvust ja vastutust kui karistavat häbimärgistamist;

V. arvestades, et asjaomaseid saadusi tootvate riikide keskkonna- ja kodanikuühiskonna organisatsioonid on väljendanud muret, et neid ei kaasata riikide võrdlussüsteemi väljatöötamisse, rõhutades põlisrahvaste kogukondi, kohalikke sidusrühmi ja piirkondlikke omavalitsusi kaasavate osalusprotsesside tähtsust;

1. on seisukohal, et komisjoni rakendusmääruses (EL) 2025/1093 ületatakse määruse (EL) 2023/1115 kohaseid rakendamisvolitusi;

2. palub komisjonil oma rakendusmäärus (EL) 2025/1093 kehtetuks tunnistada;

3. kutsub komisjoni üles riikide võrdlussüsteemi läbi vaatama, tagamaks, et see põhineb ajakohastel andmetel, võimaldab piirkondlikku eristamist ja hõlmab riskinäitajate läbipaistvat kaalumist;

4. nõuab tungivalt, et komisjon kehtestaks selged, tähtajalised ja läbipaistvad menetlused riikide riski alusel liigitamise ümberhindamiseks, tuginedes korrapäraselt mõõdetavatele edusammudele ja ajakohastatud teaduslikele andmetele;

5. rõhutab, kui oluline on teha kaasavate ja osalusprotsesside kaudu asjaomaseid saadusi tootvate riikidega ja sidusrühmadega koostööd ning toetada metsahalduse reforme ja jälgitavussüsteeme;

6. nõuab täiendavaid meetmeid, nagu metsapartnerlused, tehniline abi ja õiglase kaubanduse stiimulid, et toetada võrdlusanalüüsi tegemist ja edendada saadusi tootvates piirkondades kestlikku ümberkujundamist;

7. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon

nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.